

Onga a II. viágháború harcai alatt

Nagy Károlyné visszaemlékezése:

Ha jól emlékszem összesen 85 német katona tartotta Ongát. A református templom tornyában volt a megfigyelő állásuk, amit géppuskával is megerősítettek. A jelentős orosz haderő végül szétlőtte ezt az állást. Az oroszok három irányból jöttek. Ongaújfalu, Gesztely és a Kemeji-erdő felől. Az éjszakáinkat a pincében vagy az ólakban töltöttük. A nagyszüleim udvarában volt egy tank is. A németek a családok házaiban tartották az állásaikat. Lőszereket, fegyvereket és aknákat is. Két hét harc után a németek kezdtek kivonulni a faluból szikszó felé. Az oroszok úgy vonultak be a faluba, hogy először a töltésen végigküldtek egy tehenet, vagy egy lovat. Ezekkel az aknásítást ellenőrizték. A németek egy embert vesztek, de rengeteg sebesültjük volt. Az oroszok se maradtak hosszú ideig. Néhány nap múlva elvonultak ők is.

Bukovenszki Ferenc nagypjának visszaemlékezése:

A németek a házaink döngölt föld padlójába ásott 2 méter mély gödrökbe ásták be magukat, hogy az oroszokkal könnyebben végezni tudjanak. Az oroszok nagy pusztítással nyomultak előre, szétlőttek mindent, ami az útjukba került. Még az istállókban álló állatokat is. A falusiak a pincékben, vagy a házak alá ásott gödrökben rejtőztek el. A harcok idején 9-10 katona lakott néhány családnál kb. 2 hétig.

Becse Bertalan (73) visszaemlékezése:

14 évesen éltem át a háború ongai pusztításait. A bombázások elől, a házunk alá ásott gödörbe menekültünk. Igazából mégsem a bombázások voltak a legfélelmetesebbek, hanem a szálinorgonák és azok hangja. Sztálinorgonával a lakóházakat lőtték. Volt 10-12 csöve, ezért is hívták orgonának. Azokat mind megtöltötték, és egyszerre lőtték ki a tárat. Olyan hangja volt, hogy állítólag még Miskolcra is hallották. A katonák közül a németek modorosabbak és jól neveltebbek voltak. Mielőtt bejöttek a házakba, még a sarat is leverték a lábukról. Nem úgy mint az oroszok, akik inkább azon voltak, hogy amit csak lehet azt tönkre tegyék. Emlékszem olyanra is, hogy az orosz katona sáros csizmával feküdt az ágyba pihenni. Ők önkényesen költöztek be a házainkba, a németek ezt nem tették. A falunak a sorompón túli része ekkor még nem is létezett.

Mészáros Sándor (70) visszaemlékezése:

A háború idején a falubeli családok a gabonájukat hatalmas kézzel ásott árkokba és vermekbe rejtették. Sajnos megesett, hogy vagy a katonák, vagy a szomszédos falvak lakói elvitték az így elrejtett búza többségét.

A háborúból a következő fegyverekre emlékszem: légtalpi ágyú, aknavető, mozsárágyú, angol libernátor.

Kerti Norbert nagyszüleinek visszaemlékezése:

Az Ongán állomásozó szovjet csapatok általában fosztogattak és raboltak. Követelték az emberektől az enivalót és az innivalót. Azokat a férfiakat, akik itthon voltak és nem a fronton elvitték árkot ásni, a falubeli nőket a konyhára vitték a katonák ételéhez krumplít pucolni.

Jónyer Jánosné visszaemlékezése:

A németek elvonulása előtt áthaladt Ongán egy zsidókat szállító vasúti szerelvény. A szüleink azt mondták, hogy a közelébe ne merjünk menni, mert még minket is lelőnek.

Emlékszem egyszer elhaladt a falu felett, egy fényes sztaniol csíkokat dobáló repülő is. A falubeliek azt mondták, ez a repülő bombázáshoz kellett célpont megjelölésnek.

Az oroszok bevonulásakor a németek, a zsolcai halmokról és a domboldalból is lőtték az oroszokat.

A németek mikor elfoglalták a falut autókkal jöttek az oroszok pedig szekerekkel.

A repeszek és a lövedékek ellen úgy védekeztünk, hogy a pincébe bújva az ajtó mögé szalmát és párnákat is tettünk, hogy nehezebben hatolhassanak át a lövedékek.

Harcok során elesett katonákat először a Kóczán udvarán temették el, majd kihantolták őket és elvitték szikszóra.

Horváth István (67) visszaemlékezése:

A front elvonulása után a volt zsidó üzletekből nem maradt semmi. A tulajdonosokat elhurcolták, az épületeket szétlőtték. Az emberek a romok alól kotorták ki az ott maradt élelmiszert, és a használható dolgokat. Akkora volt a szegénység.

Tóth Marianna nagypjának visszaemlékezése:

A második világháborút gyerekként éltem át. Leginkább az izgalomra és a félelemre emlékszem. Miskolc közelsége és bombázása után Onga is hadszíntér lett. Kezdetben csak szüleink beszélgetéseit hallva érzékeljük, hogy valami történni fog. Sorra érkeztek a férfiaknak a behívók. A frontra indultak a csapatok. Szinte csak sebesültekről, és halottakról jöttek értesítések a faluba, és ez nagyon elkésztő volt. Az első bombázáskor nagyon megijedtünk, ami nappal délelőtt következett be. Gyerekként rá is csodálkoztunk a sok szépen csillogó szabályos alakzatban repülő gépekre. Megszámolni se lehetett őket. Édesapám az első bombázás napján Miskolcon volt, szívet hozott volna valakinek. Miatta is nagyon meg voltunk rémülve, mint kiderült nem ok nélkül. A front 1944 októberében érte el Ongát. Nagyszüleim élettapasztalata és bölcsessége diktálta, hogy Miskolc közeli fekvése miatt Onga valószínűleg súlyos harcok színtere lesz, nem úgy mint a kisebb és távolabb fekvő falvak. Úgy döntöttünk hát, hogy még a front előtt elhagyjuk Ongát. Tomor mellett döntöttünk, elsősorban azért, mert ott volt hová mennünk. Apai nagybátyám ott volt lelkész. Szekéren tettük meg addig az utat. Így arról, hogy mi történt Ongán nem sokat tudok, és azt is csak hallomásból. Tomoron viszonylag gyorsan átvonult a front, és arra főleg román katonák voltak. A kényszerű vendégségből Tomorról Ongára 1944 decemberében tértünk vissza. Szekér és ló nélkül, csak annyi holmival, amit a kezünkben elbírtunk. A faluba visszaérkezéskor szívszorító képek fogadtak minket. Mindenütt pusztulás, rombolás, még halottak is feküdtek az utcán, és sok elhullott ló tetemére is emlékszem. A front elvonulása után a megszálló alakulatokkal szembeni félelem időszak következett. Sokszor erőszakoskodtak a lakossággal.

Becse Bertalan (70) visszaemlékezése:

A háború gyerekként ért minket. Mi iskolába jártunk, a szüleink dolgoztak. A politikával senki nem foglalkozott igazán. Így nem igazán számítottunk a háborúra. Újságok abban az időben még nem nagyon voltak, vagy nem jutottak el hozzánk. A faluban csak néhány módosabb családnak volt rádiója, de azon is csak kb. a háború kitörése után 1 héttel mondták be, hogy mi történt. A rossz hírek hallatán a falu apraja nagyja egy olyan családnál gyűlt össze, ahol volt rádió, és ott hallgattuk az események alakulását. Ezek után futótűzként terjedtek a faluban a rossz hírek. Az idősebbek már ekkor tudták, hogy Miskolc közelsége miatt falunk sem kerülheti el a nagyobb harci eseményeket. Az emberek féltek. Féltették az életüket és a vagyonkájukat. Elkezdtek bunkerokat ásni különböző helyekre. Az élelmet is ide rejtették el. 1944 novemberében kezdtek bevonulni a németek. Ekkor már harcoltak az oroszokkal a faluért. Hosszú tehervonatok haladtak át a falun. Ezek hadianyagot szállítottak.

Közel két hétig zajlottak itt tényleges harcok. Ez volt az oroszok felszabadító háborúja, amit a jelentős túlerejük miatt meg is nyertek. A harcok alatt a legborzalmasabb a református templom tornyának a lebombázása volt. A németek őrtornyául szolgált, ezért vették célba az oroszok. A repeszek szétváltak egy nénit, aki a Kossuth utcában lakott. Borzalmas volt hallani a sztálinorgonák hangját. Olyankor senki nem mert moccanni sem. Az Ongáról elvitt férfiak közül alig néhányan tértek csak haza. Emlékeim szerint hadifoglyot innen nem hurcoltak el, de állomásoztattak itt rövid ideig más településekről elhurcolt embereket. 1944 nyarán a zsidókat is elvitték a faluból. Őket soha többé nem láttuk.

A német katonák nagyon műveltek, intelligensek és tisztelet tudóak voltak. Az oroszok viszont, dúltak, raboltak és fosztogattak. Durván bántak az emberekkel. 1944. december 4-én hagyta el a falut a front. A katonák kivonultak Ongáról.